

# Lindvalls Kaffe AB

Berättelsen om hur Lindvalls kaffe kom till vittnar om såväl viljestyrka som romantik. Den unge Eric Lindvall lämnar på 1880-talet hembygden i byn Udenäs i Västergötland för att söka arbete. Han vandrar norrut. I Tierp blir han kär i skomakardottern Josefina. De gifter sig och 1891 startar de en kolonialvaruhandel med kryddor, thé och kaffe, en slags grossist-rörelse eller om man så vill en diversehandel i lite större skala. Eric och Josefina är lyckliga med varandra, affärerna går bra och tillsammans får de sex barn. 1912 bestämmer de sig för att deras affärsrörelse ska utvidgas. Då flyttar de från Tierp till Uppsala där de i korsningen Kungsgatan/Strandbodgatan för firmans räkning låtit bygga ett nytt tegelhus alldeles intill järnvägen.

## **Sagan om kaffet** (För ca 1 500 år sedan.)

I de etiopiska bergstrakterna, levde en herde som hette Kaldi. En dag tyckte Kaldi att hans getter uppförde sig underligt. De hoppade omkring och var fulla av liv. Till och med den äldsta geten uppförde sig som om den var ung på nytt. Snart upptäckte Kaldi att getterna hade ätit röda bär från en buske och att det var bären som gjorde getterna så pigga. Kaldi begav sig till ett munkkloster och berättade för klostrets abbot om bären. Han plockade några röda bär från busken, slog hett vatten över dem och drack sedan drycken. Till sin förvåning upptäckte abboten att han blev pigg och kunde hålla sig vakna i flera timmar. Abboten började bjuda munkarna på drycken för att även de skulle kunna hålla sig vakna under de långa aftonbönerna. Snart kallades klostret för "Det vakna klostret". Den här historien säger oss att abboten och hans munkar skulle vara världens första kaffedrickare. Å andra sidan förutsätter detta att sagan är sann.

Till en början sysslade företaget uteslutande med försäljning av kolonialvaror. Kafferosteriet kom in i bilden först 1912 då företaget flyttade in i den nybyggda fastigheten med adress Strandbodgatan 12 vilken senare om- och tillbyggs vid flera tillfällen. 1914 flyttade företaget in i sin då nybyggda fabriks- och kontorsbyggnad med adress Kungsgatan 60. Det ska också nämnas, att Lindvalls var en av de första kafferosterierna i Sverige som industriellt rostade kaffet. Det skedde med maskiner som inköpts från Tyskland och kaffet importerades merendels från Brasilien och Colombia.

Lindvalls första kaffeförpackning fick namnet "Vega". Om detta kaffe kunde man då läsa i reklamen: "*Vega blandning är sammansatt med största omsorg av de ypperligaste och svåranskaffligaste kaffesorter som finns att erhålla i världsmarknaden*".

Vega-blandningen följdes 1920 av "ELU-kaffet" - där "ELU" stod för Eric Lindvall Uppsala - som var företagets första kaffe förpackat i vacumburk och 1930 av "Mocka 77", en blandning som blev något av en fullträff för företaget. 1947 kom uppdelningen i kok- och bryggmalet och 1955 blev Lindvalls Kaffe AB Kunglig Hovleverantör.

1947 kom företagets hittills största satsning - Bankett kaffe - som även såldes i glasburk, vilket då var en innovation. Bankettkaffet tillverkades också som kok- resp. bryggmalet. Sedan 1967 används varumärket "Lindvalls kaffe".

1940 stod den nya huvudbyggnaden färdig men redan 1935 installerades ett nytt rosteri och företaget kunde då marknadsföra sig som "Upplands modernaste kafferosteri". Produktionskapaciteten ökades då från ca 9 ton per dygn till 18 ton och en enda man kunde sköta det nya maskineriet.



Den nya huvudbyggnaden kunde på grund av andra världskriget inte tas i bruk förrän 1945. Under kriget var det svårt för att inte säga omöjligt att få tag på riktigt kaffe och Lindvalls tillverkade då ett kaffesurrogat baserat på cikoriablomman.

Grundaren Eric Lindvall, som var verksam i företaget från 1891 till 1955, var en kvalitetsmedveten grosshandlare i Uppsala med många järn i elden. Via bl.a. bageriverksamhet och kryddhandel blev hans

företag leverantör av ett antal produkter i egen förpackning till den dåtida detaljhandeln. Han var även ledamot av Uppsalas stadsfullmäktige.

Utöver grossisthandeln och kafferosteriet bedrev Eric Lindvall vid 20-talets början också agenturverksamhet för såväl bensinbolaget Shell som för mineralvattnet Ramlösa och när skoföretaget AB L. E. Larsson & Co blev aktiebolag ingick Eric Lindvall i detta bolagets styrelse.

1955 fördes företaget vidare inom familjen till sonen Knut Lindvall, som var VD för företaget fram till sin bortgång 1964. Efter Knut Lindvalls bortgång övertogs företaget av dennes son Hans Lindvall. Han var verksam i företaget åren 1964-1995. Sedan 1995 drivs kafferosteriet av Eric och Josefinnas barnbarnsbarn Ulf Lindvall

Lindvalls Kaffe har idag (2008) en marknadsandel i Sverige på ca 3 procent och är därmed ett av de mindre kafferosterierna i Sverige. Lokalt kan marknadsandelen vara mycket större än 3 procent. I t.ex. Uppsala har företaget en marknadsandel på 30 procent.

**Faktaruta:** Den ursprungliga kaffefabriken från 1912 har i Uppsala kommuns industrihistoriska bebyggelseinventering från 2003 klassats som "en av de mest industrihistoriskt värdefulla fastigheterna i Uppsala". Det hindrade inte byggnadsnämnden från att 2007 bevilja rivningslov. Inventeringen redovisades inte ens för nämnden i samband med att rivningsbeslutet togs. Arbetet med byggandet av nya Resecentrum skulle enligt kommunen kräva alltför dyra åtgärder för att skydda huset. Proceduren i sin helhet leder nu till att hela Lindvalls Kaffe AB – efter nära 100 år på samma plats – lämnar sina lokaler vid Kungsgatan och flyttar till en ny tomt nära E4. I det avtal som upprättats mellan företaget och kommunen ska kommunen ersätta företaget med 4,4 miljoner kr för merkostnader i samband med flytt och etablering.

Roland Agius  
2008-06-14